

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Tábory a kurzy motivované výtvarnou činností

Vedoucí práce: **PhDr. Michal Filip, Ph.D.**

Autor práce: **Monika Minaříková**

Studijní obor: **Pedagogika volného času**

Ročník: **II. ročník**

2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

.....

Monika Minaříková

Pan PhDr. Michal Filip, Ph. D. byl tak laskav, že vedl mou bakalářskou práci a poskytl mi cenné rady, za to mu děkuji. Dále děkuji spolupracovníkům DDM a vedoucím z letních táborů, dětem, kteří mi poskytovali zkušenosti a náměty pro mou práci. Ještě děkuji kronikářce města Stříbra Jindřišce Netrvalové za poskytnutí materiálů o městě Stříbře a své rodině za podporu během studia.

OBSAH

1. ÚVOD	6
2. TÁBORY MOTIVOVANÉ VÝTVARNOU ČINNOSTÍ	8
2. 1. Historie a vznik táborů	8
2.1.1. Dělení táborů	9
2.1.2. Vývoj mládežnických organizací v ČR od 2. pol. 19. st.	10
2. 2. Organizační zajištění chodu tábora	10
2.2.1 Povinná dokumentace	10
2.2.2 Hygienické a zdravotní požadavky	11
2.2.2.1. Hygienické podmínky	11
2.2.2.2. Ubytování a spánek	12
2.2.2.3. Stravování	12
2.2.3 Táborový řád	12
2.2.4 Režim dne	13
2. 3. Harmonogram příměstského tábora	14
2.3.1. Harmonogram	14
2.3.2. Typologický scénář	17
2. 4. Harmonogram pobytového tábora	17
2.4.1. Harmonogram	18
2.4.2. Typologický scénář	19
2. 5. Cíle, očekávání	20
2. 6. Reflexe	20
2.6.1. Příměstský tábor	20
2.6.2. Pobytový tábor	21
2. 7. Činnosti a rozpis výtvarných a rukodělných činností	21
2.7.1. Činnosti	21
2.7.2. Rozpis činností	23
2.7.2.1. Příměstský tábor	23
2.7.2.2. Pobytový tábor	25
2. 8. Animace	27
2. 8. 1. Animace příklady	29
2.8.1.1. Stříbrská radnice	29
2.8.1.2. Mostní branka	30

2.8.1.3. Křížová cesta	32
3. ZÁVĚR	35
4. Použitá literatura	37
5. Přílohy	38
5.1. Příloha – Malba krajiny	38
5.2. Příloha – FIMO hmota	38
5.3. Příloha – Frotáž	39
5.4. Příloha – Malba na hedvábí	40
5.5. Příloha – Savování triček	40
5.6. Příloha – Ubrousková technika	41
5.7. Příloha – Radnice	41
5.8. Příloha – Most	42
5.9. Příloha – Křížová cesta	42
6. ABSTRAKT	43
7. ABSTRACT	44

1. Úvod

Má bakalářská práce nese název Tábory a kurzy motivované výtvarnou činností. Podíváme se do historie a vzniku prvních táborů, jak vznikaly, kolik jezdilo dětí, jaká byla pravidla. Jak se pravidla změnila od počátku dodnes. Je tábor dnes ještě zajímavý pro děti? A co pobytový tábor motivovaný výtvarnou činností? Necháávají rodiče své ratolesti raději doma na noc, nebo je klidně nechají jet na víc dní pryč? Tábory s výtvarnou činností mohou probíhat jako pobytový tábor stejně tak jako příměstský. Uvedeme si příklad harmonogramu tábora a příklady různých výtvarných činností, ať to na letním malířském pobytovém táboře, nebo na příměstském malířském táboře ve Stříbře.

Dále se budu zabývat kurzy motivovanými výtvarnou činností při DDM, během celého školního roku. Popíši, co se na každém kurzu tvořilo, jaký byl cíl, struktura, časová dotace. (popř. mohu vložit do příloh fotky z kurzů, popř., malířských táborů)

V současnosti se nejvíce věnuje teoretické a duchovní stránce výtvarné pedagogiky Jiří David, který se hlavně zabývá přínosem zahraniční teorii jednotlivých etap výtvarné pedagogiky v Čechách. Rudolf Fila sleduje vztah teoretického zkoumání výtvarného díla a praktických činností. Karla Cikánová je reprezentativním představitelem praktické výtvarné metodiky. Její knihy jsou velice žádaným pomůckami. Igor Zhoř se věnoval možnostem interpretace výtvarného díla a inspiraci volnou uměleckou tvorbou pro vlastní výtvarné činnosti mládeže, jak v praktických výtvarných kurzech, tak i v teoretických publikacích. Jeho přístup dnes využívá řada učitelů v celé České republice. V 70. letech na podněty soudobého umění navazovali iniciátoři svých akcí mnoha výtvarných aktivit.¹

„Přesto však u nás výtvarnou výchovu posouváme velmi často do role předmětu s převahou relaxačních ba terapeutických prvků a s vědomím, že žáci našich základních škol jsou v jiných předmětech přetěžováni, omezujeme poznávací složku naší disciplíny. Ale ohlédněme se do minulosti a rázem si uvědomíme, že už od pravěku mělo umění vedle „účelu“ estetického a ryze zdobného či „relaxačního“ i značnou a někdy i rozhodující roli poznávací. Jednou částí onoho výtvarného poznávání je sám kontakt se světem, realizovaný výtvarnou aktivitou, ale i teoretickou úvahou, druhý pak přemýšlení nad sdělením, které do svých děl ukryli umělci, neboť i oni promlouvali a promlouvají o svém poznávání světa.“²

¹ HORÁČEK, R., *Galerijní animace a zprostředkování umění*, str. 73.

² HORÁČEK, R., *Galerijní animace a zprostředkování umění*, str. 72.

Volný čas

Pojem „volný čas“ je pojmem moderním, i když jeho fenomén nalezneme už od středověku. Tento pojem vznikl z nutnosti vymezení volna vůči pracovní době. Dříve jsme se mohli setkat s pojmy jako rekreace, svátek. Negativně nebo pozitivně tak můžeme definovat volný čas. Negativní definice volného času vyplývá z vymezení volného času vůči pracovní době. Pozitivní definice je vymezení volného času na základě vlastní kvality, tady jde o čas, s kterým si jedinec nakládá dle vlastního uvážení. Volný čas dále rozlišujeme na volný čas v širším smyslu slova a volný čas v užším smyslu. Volný čas v širším smyslu nazýváme veškerý čas mimo pracovní dobu, včetně spánku, jídla, vlastními potřebami, péče o své tělo, cesty do práce, atd. Volný čas v užším smyslu je čas, do kterého nepočítáme čas, který je určený k práci. Tedy cestu do práce, nutný odpočinek, spánek, také činnosti, které jednotlivec provádí denně (př. praní, mytí nádobí, úklid,...). Wolfgang Nahrstedt, přední představitel německé pedagogiky volného času, dělí čas nejprve na čas spánku a čas bdělosti. Dále čas bdělosti na pracovní dobu a na volný čas. Empirický výzkum volného času rozlišuje tzv. měkké volnočasové aktivity – poslech rozhlasu, sledování televize. Staly se samozřejmostí, nepotřebuje k nim zvláštní koncentraci či zaměření. A na tzv. tvrdé volnočasové aktivity – sport. Jsou výsledkem vědomé volby.³

Jiřina Pávková v knize Pedagogické ovlivňování volného času uvádí: „*Volný čas je čas, se kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Doba, která zůstane z 24 hodin po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, o vlastní fyzické potřeby včetně spánku. Čas, ve kterém se můžeme věnovat činnostem, které máme rádi, baví nás, přinášejí radost a uvolnění. Chceme a můžeme je dělat.*“⁴ Volný čas dětí a mládeže se liší od volného času dospělých a má své specifické zvláštnosti. Liší se rozsahem, obsahem, mírou samostatnosti a závislosti a nezbytnosti pedagogického působení. Děti mají většinou více času nežli dospělí, také se najdou děti, které svůj čas neumí vyplnit.

Souvislost mezi výchovou a volným časem se dá vyjádřit:

- 1) Jako výchova pro volný čas, zdůrazňuje cílové zaměření v oblasti výchovy. Podstatou je utváření a rozvíjení schopností, dovedností, motivace a kompetencí pro hodnotné využívání volného času.
- 2) Výchova ve volném čase počítá s podmínkami, kdy může člověk svobodně rozhodovat o svém volném čase.
- 3) Výchova volným časem označuje činnost ve volném čase, příslušné instituce, metody a.

³ KAPLÁNEK, M., *Skripta*, 2011. str. 9.

⁴ HÁJEK, B., HOFTBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času*, str. 68.

formy, které se používají jako prostředky výchovy.

S výchovou ve volném čase souvisí záměrné a cílevědomé utváření životního stylu. Využití volného času k tomu patří. Životní způsob rodiny silně ovlivňuje postoj dětí ke škole, vzdělávání a k trávení volného času. Využívání volného času je jedním ze znaků životního stylu.

Mezi specifické požadavky v oblasti výchovy mimo vyučování patří požadavek pedagogického ovlivňování volného času a požadavek dobrovolnosti.

Pedagogika volného času

„Pedagogika volného času je jedním z oborů pedagogiky. Je to společenskovědní obor, věda o výchově ve volném čase, teorie výchovy ve volném čase.“⁵

Někdy se používá výchova mimo vyučování. Pedagogika volného času nabývá na významu od poloviny 20. století.

Výchova je záměrné, cílevědomé, dlouhodobé působení vychovatele na vychovávaného.

2. Tábory motivované výtvarnou činností

2.1. Historie a vznik táborů

Už je tomu něco málo přes 100 let, co se v Čechách poprvé uskutečnil první letní tábor pro děti.

„Byla sobota 13. července 1912. A u žižkovské reálky se právě sešlo patnáct kluků, aby se společně vydali na 140 km dlouhou pěší cestu k Orlovské myslivně u Lipnice nad Sázavou. Byli to chlapci různého věku, schopností i sociálního zařazení. Jejich vedoucím byl Antonín B. Svojsík, zakladatel českého skautingu. Vše potřebné (stany, materiál, a další věci) si vezli s sebou na dvoukoláku, jenž celkově vážil cca 300 kg. Čtyřdenní cesta do orlovského polesí vedla přes Uhříněves, Kutnou Horu, Golčův Jeníkov a Světlou nad Sázavou. Když konečně došli ke svému cíli, tak si postavili tábor. Chlapci zde strávili nádherné čtyři týdny. Ty přitom využili na sport, pohyb v přírodě a fyzické cvičení. Jídlo si kluci připravovali sami a přitom se přesvědčili, že ani jeho opatřování není žádná hračka. Tábor zaznamenal nečekaný úspěch, a tak se příští rok na podobné dobrodružství vydalo již patnáct skupin.“⁶

⁵ HÁJEK, B., HOFTBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času*, str. 67.

⁶ Dostupné, na: <http://liborcermak.blog.idnes.cz/c/281491/Dalsich-nejmene-100-let-klasickyh-letnich-taboru.html>.

Tábory se začaly šířit přímo kosmickou rychlostí, a to hlavně díky rozkvětu skautských a mnohých dalších podobných organizací. Tábory měly však mnoho podobného, spaní ve stanech, děti poznávaly tábornické dovednosti, učely se spousty nových her, poznávaly život v přírodě a nová, silná přátelství. Díky táborům a spaní pod stanem vznikl i jeden český vynález, používaný na táborech do dnes a to byl podsadový stan.

2.1.1. Dělení táborů:

1. Pobytový (stálé) tábory

Celý pobyt se odehrává na jednom místě. Tábořiště mohou být zděné, stanové základny, chatové. Dnes existují i takové pobytové tábory, ve kterých děti a personál nebydlí ve stanech a nejedí z ešusu, dnes jsou tábory, kde se spí v chatičkách po dvou a více dětí, nebo v budovách, chatách. To jde však většinou o méně kapacitové tábory, které jsou nějakým způsobem zaměřené (př.: počítačový, malířský). Tábory s větší kapacitou (30 a více účastníků), jsou spíše obecněji motivovány (sportovní výtvarné, hudební, turistické, cyklistické a na další aktivity). Takový to tábor má náplň v určité celotáborové hře, v příběhu.

2. Putovní tábory

Účastníci vystřídají během pobytu i několik tábořišť. Jedná se většinou o tábory cykloturistické, pěší, vodní.

2. Příměstské tábory

Tábor, jedná se spíše o takovou „školu, školní družinu“ o prázdninách, kdy rodiče chodí přes den normálně do práce a děti dají na příměstský tábor neboli takovou užitečnou aktivitu. Kam ráno přijdou a večer, v podvečer si je rodiče vyzvednou a jdou spát domů. Další den se vše opakuje. Příměstské tábory mohou být různě motivovány, od turistických, cyklistických, zaměřené na cizí jazyk, esteticko-výchovné a další. Určitě to není zážitkově takové jako pobytový tábor, ale rodiče mají své ratolesti každý večer doma, a také jsou příměstské tábory na mnohem nižší finanční úrovni.

3. Hvězdicové tábory

Jde o tábory, při nichž účastníci absolvují vícedenní výlety do okolí tábora.⁷

⁷ IDM, *Tábory a jiné zotavovací akce, průvodce jejich přípravou*, str. 42.

2.1.2. Vývoj mládežnických organizací v ČR od 2. pol. 19. st.

Junák – Skauting – Dne 15. 6. 1914 vznikl spolek s názvem Junák. Původní význam slova junák je statný mládenec. Po několika letech, dne 15. 9. 1970 byl Skauting zakázán a vznikla PO SSM. Od roku 1949 součást ČSM - československý svaz mládeže, jejími základními rysy je masovost, jednotnost a dobrovolnost. Vychovávala děti k socialistickému vlastenectví a k proletářskému internacionalismu, k tvořivé práci a k vytváření ušlechtilých osobních vlastností. Kdo nebyl pionýr, ten nešel studovat, organizace byla opravdu masivní.

Sokol je spolek, kde se 190 000 jeho členů dobrovolně věnuje sportům, pohybovým aktivitám v oddílech sokolské všestrannosti a kulturní činnosti především v tělocvičných jednotách, klubech a souborech. Sokol pěstoval tělesnou zdatnost s úmyslem posílit tělesnou i duševní stránku svých členů, potažmo celého národa. Sokol byl, vnímám vždy jako spolek český a obrozenecký - založen 1862. Antická idea harmonického pěstování těla i ducha byla rozvinuta dr. Miroslavem Tyršem a jeho následovníky a dala základ společenskému hnutí, které sehrálo významnou roli v sebeuvědomování národa, při vzniku československého státu a při jeho dalších osudech. Sokol byl 4x zakázán a přežil totalitu fašismu i komunismu. Jeho velkolepými akcemi byly všesokolské slety, na ně navázali socialistické spartakiády. Sokol obnovil svou činnost po roce 1990 a i nadále funguje za pomoci krajanů ze všech kontinentů světa.

Po revoluci po r. 1989 byl opět český Junák - svaz skautů a skautek obnoven.

2. 2. Organizační zajištění chodu tábora

2.2.1 Povinná dokumentace

Každé dítě musí při nástupu odevzdat nástupní list a potvrzení o bezinfekčnosti od rodičů, dále lékařskou zprávu od dětského lékaře.

Dokumenty

Přihláška – musí obsahovat základní údaje:

- o jaký typ zotavovací akce jde, název, místo konání, termín
- informace o dítěti – jméno, datum narození, rodné číslo, bydliště, jména rodičů (zákonných zástupců), telefonní čísla, ZŠ, zdravotní pojišťovna, zda je dítě plavec, či neplavec, nemá - li žádné zdrav. Problémy či ano, zda bere léky, datum a podpis zákonného zástupce

Nástupní list

- o jaký typ zotavovací akce jde, název, místo konání, termín
- Prohlášení rodičů o bezinfekčnosti jejich dítěte

Lékařská zpráva

- vystavuje dětský lékař

Personál

Vedoucí (PVČ – vychovatel) je osoba, která vykonává přímou výchovnou, vyučovací, speciálně-pedagogickou nebo pedagogicko-psychologickou činnost. Jedná se o přímé působení na dítě – vychovávaného a vzdělávaného jedince.⁸

2.2.2. Hygienické a zdravotní požadavky

Pojmy a duševní zdraví neoddelitelně souvisí s výchovou ve volném čase. „*Pojem zdraví je v současné době chápán jako stav tělesné, duševní a sociální pohody, rovnováhy, spokojenosti, blaha (definice Světové zdravotnické organizace). Je to tedy něco více, než nepřítomnost nemoci.*“⁹

Duševní strádání a problémy v mezilidských vztazích často vedou ke zhoršení tělesného zdraví, důkazem toho je přibývání civilizačních chorob. Duševní zdraví je stav duševní pohody, ohrožují ho náročné životní situace, různé konflikty, frustrace, deprivace a stresy. Pedagog pečuje nejen o duševní zdraví svých žáků, ale i o své vlastní. Mezi významné způsoby, které ovlivňují duševní zdraví, patří – ovlivňování denního režimu, udržování prostor a materiální vybavení, pěstování kladných vztahů mezi lidmi, předávání technik, zkušeností a dovedností k zvládnutí těžkých životních situací.

2.2.2.1. Hygienické podmínky

Při pořádání tábora pro méně jak 30 dětí do 15 let musíme dbát na hygienické podmínky. Pořadatel musí zajistit

- hygienicky nezávadný stav zařízení
- zásobování pitnou vodou
- ti, kteří přijdou do styku s potravinami, musí vlastnit, potravinářský průkaz
- hlavní a oddíloví vedoucí, musí mít potvrzení o zdravotní způsobilosti pro práci s dětmi

⁸ HÁJEK, B., HOFTBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času*, str. 131.

⁹ HÁJEK, B., HOFTBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času*, str. 119.

- děti musí mít lékařské potvrzení, že jsou zdraví a souhlas rodičů o bezinfekčnosti

2.2.2.2. Ubytování a spánek

- Ubytování dětí musí být oddělené podle pohlaví. Děti do 10 let mají vymezeno 9 hodin spánku denně a starší děti mají 8 hodin.
- Po obědě musí být minimálně jednu hodinu odpočinkový režim.
- Každý den se musí provádět úklid všech prostor. K tomu je dobré, každodenní bodování pokojů nebo chatek (soutěž o nejlépe uklizený pokoj, chatku).

2.2.2.3. Stravování

„Zásady správné výživy jsou vyjádřeny v pěti základních požadavcích:

- energetická vydatnost
- výživná hodnota
- dostatečnost
- pestrost
- zdroje vitamínů

Dětský organismus potřebuje plynulé zásobení důležitými složkami živin, tak aby byly pokryty, jeho zvýšené nároky v období růstu a umožněn správný vývoj všech orgánů. Vzhledem k této zkušenosti dítě potřebuje nejen větší podíl energie než dospělý, ale také větší množství vitamínů, minerálů a stopových prvků. Toho je možné docílit pouze dostatečným a velmi pestrým jídelníčkem.“¹⁰

Během dne musí děti dostat pět porcí jídla – snídaní s teplým nápojem, přesnídávku, oběd, svačinu a večeři. Vždy musí být alespoň jedno jídlo teplé. Denně musí být v jídelníčku zařazeno ovoce, zelenina nebo alespoň brambory. Během celého dne musí být zajištěn dostatek tekutin.

2.2.3. Táborový řád

- Dbám o čistotu svého pracovního místa
- Neničím pomůcky, uklízím si je, poničení hlásím vedoucímu
- Dodržuji režim dne i denní program
- Držím se pokynů vedoucích
- Potřebuji-li radu nebo pomoc s důvěrou se obrátím na vedoucího
- Každé zranění hned hlásím vedoucímu

¹⁰ IDM, *Tábory a jiné zotavovací akce, průvodce jejich přípravou*, str. 71.

- Neopouštím prostory tábora
- Svým chováním a jednáním nedělám ostudu táboru ani svým rodičům
- Přírodu neničím, ale chráním
- Dodržuji a dbám na dodržování tohoto řádu

2.2.4. Režim dne

„Přes značné odlišnosti v činnosti jednotlivých zařízení, ve věku vychovávaných i v individuálních potřebách je při sestavování režimu dne důležité respektovat některé základní požadavky:

- poskytovat dětem a mládeži dostatek času k odpočinku
- střídat činnosti, náročné s méně náročnými, duševní a tělesné aktivity, vést mladé lidi k pochopení, významu pohybu pro zdravý vývoj
- dodržovat určitý řád, pravidelnost usnadňuje provádění činností.“¹¹

<u>Pobytový tábor</u>		<u>Příměstský tábor</u>	
7:30	Budíček	7:50-8:00	Sraz
7:30 – 8:00	Osobní hygiena	8:00-10:00	Dopolední činnost
8:00 – 8:15	Rozcvička	10:00-10:20	Svačina
8:15 – 8:30	Příprava na snídani	10:20-11:45	Dopolední činnost
8:30 – 9:00	Snídaně	11:45-12:00	Příprava na oběd
9:00 – 9:15	Úklid	12:00-12:30	Oběd
9:15–12:30	Dopolední program	12:30-13:30	Polední klid
12:30-13:00	Příprava na oběd	13:30-14:45	Odpolední činnost
13:00-13:30	Oběd	14:45-15:00	Svačina
13:30-15:00	Polední klid	15:00-15:45	Odpolední činnost
15:00-15:20	Svačina	15:45-16:00	Úklid, reflexe
15:20-18:00	Odpolední program	16:00	Odchod
18:00-18:30	Příprava na večeři		
18:30-19:00	Večeře		
19:00-20:00	Osobní volno		
20:00-21:30	Večerní program		
21:30-22:00	Příprava na večerku, osobní hygiena		
22:00	Večerka		

¹¹ HÁJEK, B., HOFTBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času*, str. 121.

2. 3. Harmonogram příměstského tábora

Den	Dopoledne			Oběd	Pol. klid	Odpoledne			Úklid, odchod
	1. část	Svač	2. část			1. část	Svač	2. část	
1.	Seznámení, práce s ker. hlínou	-	Práce s ker. hlínou	-	Pohybové rekreační	Kresba Zážitky z prázdnin	-	Kresba Postavy, portréty	-
2.	Kresba Stromy v parku	-	Frotáž přírodnin	-	Pohybové rekreační	Origami	-	Ubrousková technika	-
3.	Kresba	-	Malba krajiny	-	Pohybové rekreační	Výroba šperků	-	Drhání	-
4.	Společný výlet do Plzně, návštěva Svičárny v Liticích								-
5.	Stromy – kombinovaná technika, práce ve skupinách	-	Drátkování	-	Pohybové rekreační	Plstění – práce s ovčím rounem	-	Reflexe, rozloučení	-

2.3.1. Harmonogram

Harmonogram na příměstský tábor znamená vytvořit si denní časový harmonogram plný aktivit, různých činností, ale odpočinek pro děti. Časové rozmezí, které jsem měla na naplánování příměstského tábora motivovaného výtvarnou činností, bylo pět dní, od 8 do 16 hodin. Tento tábor je pod záštitou DDM ve Stříbře, kde se i koná ve výtvarném ateliéru.

Tábor začal v 8 hodin, rodiče přivedli své děti, rozloučili se a dobrodružství začalo. Nejprve jsme se seznámili mezi sebou, vedoucí a všichni táborníci. V zápětí jsme se pustili do práce. Děti se těšily a tak po krátkém povídání – motivaci, o zážitcích se zvířátky začaly vznikat postavičky koček a ptáčků z keramické hlíny. Byl čas na svačinu a doplnění pitného režimu. Po posílnění děti opět pokračovaly v práci. Vyrobity ještě hnízdečka pro ptáčky šňůrkovou technikou, hotové výrobky jsme vystavili na oknech, kde se zároveň vysušily. Rodiče je mohli odpoledne obdivovat. Po naaranžované výstavce a úklidu, jsme se přesunuli do kuchyňky, kde jsme se společně naobědvali. Příměstský tábor se vyznačuje tím, že oběd si děti přinesou od rodičů, v kuchyňce je možnost si jej ohřát. Po obědě čekal děti polední klid v baby klubu, což je krásně zařízená místnost pro nejmenší děti, ale i školáci si ji užili. Pobyt v kuličkovém bazénku, nebo v pohádkovém domečku všechny lákal. Po nabrání sil jsme se společně vydali zpět do ateliéru. Děti dostaly za úkol ztvárnit své zážitky z prázdnin a my zjistit, co děti dokážou, co od nich můžeme očekávat a na co se máme připravit. Ten, kdo měl hotový obrázek, připravil se na svačinu. Odpoledne jsme pokračovali kresbou portrétů, začali jsme hrou „Na zrcadlo“ a práce šla všem pěkně od ruky. Děti se kreslily navzájem ve dvojicích. Hotové obrázky jsme dali do kruhu na zem, a pak hádaly, kdo je kdo. Bylo

až neuvěřitelné, jak se jim podařilo ztvárnit charakteristické rysy, podle nichž se poznaly, bylo vidět, že na tábor se přihlásily děti, které mají o výtvarnou činnost zájem a evidentně je baví. Náplň celého dne byla vyčerpána, rychle to uteklo. Po krátkém představení obrázků z prázdnin jsme se pomalu loučili, dětem se ani nechtělo domů. Tak nám všem nezbylo, než těšit se na další den.

Ráno jsme se zase sešli ve výtvarném ateliéru, tentokrát se vybavily deskami a pomůckami na kresbu v přírodě a vydali jsme se do stříbrného parku kreslit stromy. Nejprve jsme si prošli parkem, určovali stromy podle listů, poslouchali ptáčky a hádali, kde bydlí veverka Zrzečka. Poté si děti mohly vybrat strom, který jim byl nejbližší a ztvárnit ho na papír. Po dokončení práce následovala svačina na venkovním hřišti DDM. Po krátkém odpočinku, vyplněném hrou, následovala výtvarná hra. Předvedli jsme dětem frotáž a ony měly pak za úkol vytvořit tři frotáže – kůry, listu a zajímavých přírodnin. Hotové výtvary jsme zhodnotili opět na dětském hřišti, kdo měl hotovo, si pohrál, když práci dokončili všichni, odešli jsme na oběd do DDM. Poté následoval polední klid, klidová činnost v baby klubu. V půl druhé jsme se sešli v ateliéru, kde jsme se pustili do výroby origamů. Nejprve si každý poskládal skládanku podle svého přání a paměti, a pak následovala společná práce. Vyráběli jsme krabičku s čertíkem, toho si každý vytvořil podle svého. Cílem bylo, aby čertík po otevření krabičky vyskočil. Krabička s čertíkem byla milým překvapením pro rodiče. Děti se u práce naučily skládat papír, a být trpělivé a pečlivé, a ještě se u toho velmi nasmály. Následovala svačina a druhá část odpoledne. Tématem byla ubrousková technika. Děti si pomocí ubrouskové techniky vyrobily obrázek, který zasadily do rámu a jako celek ho dotvořily temperovými nebo akrylovými barvami. Po dokončení poslední práce jsme vše uklidili a výrobky vystavili vedle sebe, stejně tak i obrázky z rána a společně je zhodnotili. Práce se tak podařila, že jsme výrobky nafotili a vytvářeli z nich různé kompozice. Na závěr dne jsme výstavu předvedli rodičům. Druhý den byl za námi, rozloučily jsme se a těšili se na další. Děti se úžasně skamarádily. Třetí den nám počasí opět přálo, a tak jsme se vydali znovu ven. Na dětském hřišti nás zaujala horolezecká stěna, děti se rozsadily po obrubnicích a pustily se do práce barevnými pastely. Kdo dokreslil stěnu, pustil se do malby krajiny, zajímavý je pohled z hřiště na komín s čápy nebo průhled do parku. Práce je tak bavila, že u ní vydržely až do oběda, výsledky stály zato. Obrázky zdobí DDM do dnes. Oběd a polední klid posloužily k načerpání nových sil a odpoledne jsme se pustili do výroby šperků a dalších výrobků z FIMO hmoty. Děti si s naší pomocí vyrobily krásné šperky, přívěsky na mobilní telefony a sponky do vlasů. Zaujala je práce s extrudérem, někomu to připomínalo výrobu vánočního cukroví. Potom uvolněnější byla výroba přívěsků na mobilní telefony, kde si vyráběly postavičky z pohádek nebo komiksů, zvířátka pomocí jednoduchého modelování. S FIMO hmotou se pracuje dobře, je tvárná, nelepí se. Jen musíme dbát na to, abychom měli neustále čisté ruce a neušpinili barvy navzájem. Po svačině nás čekalo drhání a glazování keramiky. Tady už se děti pracovaly poměrně samostatně. Naučily se základní uzly a

podle návodu vyráběly jednoduchý přívěšek na krk. Zaujetí tvorbou se dětem ani nechtělo domů. Na čtvrtý den jsme měli naplánovaný společný výlet do svíčkárny a mýdlárny v plzeňských Liticích. Ráno jsme se sešli s dětmi přímo na vlakovém nádraží. Spočítali jsme se, rozdali jsme si čísla a vyzkoušeli, jak se budeme počítat při cestování vlakem nebo autobusem. Děti se rozloučily s rodiči a my se vydali na společnou cestu. Někdo jel dokonce i poprvé vlakem. V Plzni jsme se vydali z Jižního předměstí procházkou až na zastávku autobusu, který nás odvezl do Litic. Prohlídka města byla pro děti zajímavá. Cestou je zaujal dům s výzdobou od Mikoláše Alše, kde se jim líbil sv. Jiří s drakem. V Liticích nás čekal bohatý program, dozvěděli jsme se něco z výroby svíček v Čechách, současné výroby. Podívali jsme se na video i na práci při výrobě svíček a solí. Koupelnové soli jsme si mohli prohlédnout, přivonět a sami si pak do sáčku nabrat barevnou kombinaci, podle vlastního uvážení. Také jsme si všichni ozdobili barevnými vosky a třpytivou polevou. Na závěr jsme si vyrobili mýdlo z glycerínové hmoty pomocí „vykrajovátka“. Všechny výrobky, krásně zabalené, jsme si odvezli domů. Navštívili jsme podnikovou prodejnu, kde jsme si koupili další svíčky, pastelky z vosku, vonné soli a spousty dalších drobností, nikdo neodešel s prázdnou. Cestou zpět jsme navštívili připravenou pohádkovou zahradu s ježibabou a zvířátky. A na závěr pobytu v Liticích jsme se vydali na zříceninu litického hradu, která je nedaleko a odkud je nádherný pohled na Plzeň. V přírodě jsme poobědvali, odpočinuli si, proběhla krátká reflexe. Mnozí si přály ještě jednou navštívit svíčkárnu s rodiči a sourozenci. Pěšky jsme se vydali zpět na autobus do Plzně, tam jsme si prohlédli plzeňské náměstí, kostel sv. Bartoloměje, kde si nezapomněly sáhnout na andělíčka a něco si přát. Zaujaly je zlaté fontány. Zpět do Stříbra jsme jeli vlakem, ze stříbrského nádraží jsme šli procházkou k DDM, kde už na děti čekali rodiče. Pátý den jsme trávili ve výtvarném ateliéru, děti byly rozděleny do skupin, celý týden měly za úkol pozorovat stromy, zjistit, popř. si mohly přinést i nějaké knížky o stromech. Skupiny si vylosovaly list s názvem stroma (lípa, dub, javor, bříza, kaštan) a společně se snažily vše o něm napsat a nakreslit na arch balicího papíru. Pracovaly libovolnými technikami. Práci přerušily pouze na svačinu. Po skončení činnosti nás čekalo drátkování, drátkování kamínků. Některé děti pokračovaly v drátkování ještě po posledním obědě během poledního klidu. Odpolední činností bylo seznámení s ovčím rounem. Přiblížením o co se jedná, jaké výrobky se z ovčího rouna dělají, prohlídka knížek. Poté následovala společná výroba zvířátek, z ovčí vlny se pracovalo dobře, vlna je měkká, tvárná. Děti se do práce rychle zapojily. A brzo jim rostla pod rukama krásná zvířátka. Druhá část odpoledne byla určena k nafocení všech prací a rozdělení si obrázků a výrobků tak, aby si je děti mohly odnést domů. Zhodnocení celého týdne a závěrečná reflexe, při které jsme si sedli do kruhu a povídali si, jak se nám celý tábor líbil, co bychom změnili. Bylo by příjemné chodit na obědy do školní jídelny nebo do restaurace. Bylo zajímavé, že děti vzpomínaly na školní jídelnu a většina by vyměnila krabičkové jídlo od maminky za školní oběd. Dále hodnotily, co jim šlo a co ne, co všechno se

naučily a co by ještě chtěly vyzkoušet. Týden utekl jako voda a dětem se domů ani nechtělo. Rodiče přicházeli pro děti a ty by rády na táboře ještě zůstaly. S náručí plnou výrobků a obrázků se děti rozloučily.

Šestnáct kamarádů v rozmezí první až sedmé třídy ZŠ se vrátilo v pořádku zpět ke svým rodičům. Počet dětí byl omezen prostory výtvarného ateliéru.

2.3.2. Typologický scénář

Den	Dopoledne			Oběd	Pol. klid	Odpoledne			Úklid, odchod
	1. část	Svač	2. část			1. část	Svač	2. část	
1.	Sociální komunikační	-	Kreativní	-	Pohybové rekreační	Kreativní	-	Kreativní	-
2.	Pohybová kreativní	-	Pohybová kreativní	-	Pohybové rekreační	Kreativní	-	Kreativní	-
3.	Pohybová kreativní	-	Pohybová kreativní	-	Pohybové rekreační	Kreativní	-	Kreativní	-
4.	Rekreační, kulturní, pohybový, sociální								-
5.	Sociální komunikační kreativní kolektivní	-	Sociální komunikační kreativní kolektivní	-	Pohybové rekreační	Kreativní	-	Sociální reflexe	-

2.4. Harmonogram pobytového tábora

Den	Budíček, snídaně	Dopoledne	Oběd, pol. klid	Svačina	Odpoledne	Večeře	Večer
1.	-	Příjezd	-	-	Seznámení Prohlídka okolí	-	FIMO hmota Korálky
2.	-	Kresba v přírodě (tužka, uhel)	-	-	Malba (tempery)	-	Malování na hedvábí
3.	-	Kresba krajina (pastel)	-	-	Malba krajiny (tempery)	-	Ubrousková technika
4.	-	Malba v přírodě (plátno)	-	-	Krajina (lib. technika)	-	Savování triček
5.	-	Krajina (pastel, A3)	Savování	-	Malba (špachtle, plátno)	-	Kreativní vařečky
6.	-	Kresba Portrét, zvířata	-	-	Kresba postav v pohybu, Koupání	-	Šperky z ovčího rouna
7.	-	Ukončení ubytování, úklid, zhodnocení úklidu, Bodypainting	-	-	Reflexe, rozloučení, odjezd	-	-

2.4.1. Harmonogram

Harmonogram musí být naplánovaný už od nástupu dětí na tábor, až do odjezdu posledního dne tak, aby děti strávily čas aktivně, se zaměřením na dané cíle, v tomto případě motivované výtvarnou činností, aby bylo zajištěno ubytování, stravování, připravený denní program i s možností volnočasových aktivit v době osobního volna. Program musí mít varianty do mokrého počasí nebo možnost použití společenské místnosti. Program na pobytový tábor motivovaný výtvarnou činností je důležité mít předem připravený, neboť nesmí chybět žádný materiál a pomůcky, s nimiž se bude pracovat. Program, který jsem připravila, je určený na sedmidenní pobytový tábor, motivovaný výtvarnou činností – Malířský kurz. Tento kurz je určený dětem, které rády malují, kreslí, vyrábí, tvoří. Jejich věkové rozmezí by mělo být mezi 8 – 15 roky.

První den je do 12 hodin příjezd na místo pobytu. Ve 13 hodin je oběd. Od 14 hodin se všichni mohou ubytovat, vyskládat si věci, seznámit se s ostatními. Následuje společná prohlídka okolí, kde si zahrajeme seznamovací a poznávací hry. V 18:30 jdeme hromadně na večeři, po ní následuje první činnost a tou bude výroba šperků z Fimo hmoty a korálků. Ve 22:00 je večerka, do té doby si děti dokončí svůj výrobek, pohrají si s kamarády, uskuteční osobní hygienu. Druhý den začínáme budíčkem v 7:30, společně jdeme na snídani, která je v 8:30. Cestou si trochu procvičíme těla. Následuje ranní hygiena a v 9:30 se odchází poprvé kreslit do přírody. Děti si vyzkouší nakreslit strom pomocí tužky, přírodního ugle nebo rudky. Také si vyzkouší frotáž různých přírodnin. Ve 13 hodin se odeběráme na oběd, poté následuje polední klid. Děti mají možnost buďto ležet a odpočívat ve svých pokojích nebo ve společenské místnosti s vedoucím vyrábět, kreslit. Odpoledne se opět vydáváme ven do přírody. Tentokrát si vyzkoušíme malbu, malbu stromu pomocí temperových barev na čtvrtku formátu A3. V 18:30 nás čeká večeře. Následuje večerní program, a to výtvarná činnost malování na hedvábí. Večerka. Třetí den probíhá budíček a snídane stejně. Pak nás čeká opět pobyt v přírodě s kresbou. Tématem dnešní kresby je krajina, techniku mají všichni, to pastel. Následuje oběd, polední klid. Pak následuje opět malba, dnes však malba krajiny, opět technikou temperových barev. V 18:30 nás čeká večeře. Na večer je naplánovaná ubrousková technika a večerka. Čtvrtý den probíhá stejně jako dny před tím, budíček, snídane, malba v přírodě. Malba krajiny technikou temperových nebo akrylových barev na malířské plátno. Oběd, polední klid. Při odpolední činnosti si každý může zvolit svou výtvarnou techniku na formát A3, na téma krajina. Odchod na večeři. Večer si děti připraví návrh na savování triček, vystřihnou si je. A další den je nastříháme a necháme uschnout o poledním klidu. Ve 22:00 začíná večerka. Pátý den má stejný plán jako předcházející. Při dopolední výtvarné činnosti si nakreslíme krajinu pastelem na formát A3. Na odpolední činnosti je připravena malba špachtlí na plátno a večer výroba kreativních vařeček.

Předposlední den kurzu si vyzkoušíme kresbu portrétů svých kamarádů a také kresbu zvířat. Odpoledne si vyzkoušíme „pohybovky“ - kresbu postav v pohybu, když nám počasí bude přát, šli bychom se vykoupat. Večer budeme vyrábět šperky z ovčího rouna. Týden končí, zbývá nám poslední den, kdy nás čeká snídaně, ukončení ubytování, úklid, zhodnocení úklidu, bodypainting – malování na obličej, na tělo. Po obědě provedeme společnou reflexi na celkové zhodnocení malířského kurzu. Čekáme na příjezd rodičů, rozloučení a odjezd domů. Pobytový kurz slouží k tomu, abychom se všichni společně mohli věnovat výtvarné činnosti, která nás baví. Abychom se jí mohli věnovat celý den, celý týden a ne jen po práci, po škole, ve svém volném čase. Musím říci, že některé děti i na malířském kurzu tráví své volnočasové aktivity s výtvarnou činností, dodělávají si své práce, své výrobky, když mají vše hotové, chtějí zkusit nové věci, různé techniky, chtějí si toho co nejvíce vyrobit. Někdy byl problém je dostat večer do postele. Jejich práce z malířského kurzu každoročně bývají instalovány jako výzdoba DDM a také z nich pomocí fotografií vytváříme kalendář.

2.4.2. Typologický scénář

<u>Den</u>	<u>Budíček, snídaně</u>	<u>Dopoledne</u>	<u>Oběd, pol. klid</u>	<u>Svačina</u>	<u>Odpoledne</u>	<u>Večeře</u>	<u>Večer</u>
1.	-	Příjezd, sociální, komunikační	-	-	Sociální, kulturní, komunikační	-	Kreativní
2.	-	Kreativní, pohybová	-	-	Kreativní, pohybová	-	Kreativní
3.	-	Kreativní, pohybová	-	-	Kreativní, pohybová	-	Kreativní
4.	-	Kreativní, pohybová	-	-	Kreativní, pohybová	-	Kreativní
5.	-	Kreativní, pohybová	-	-	Kreativní, pohybová	-	Kreativní
6.	-	Kreativní	-	-	Kreativní, časová, rekreační, pohybová	-	Kreativní
7.	-	Pohybová, kreativní, sociální, reflexe	-	-	Odjezd	-	-

2.5. Očekávání a cíle

„Každý plán činnosti by měl vycházet ze znalosti situace před táborem (co děti vědí, dovedou, co od nich můžeme čekat, jaké na ně můžeme mít vzhledem k věku, zkušenostem a typu akce požadavky, jaké máme k dispozici vedoucí, kam jedeme a jestli je tábor nějak specializovaně zaměřen).“¹²

Musíme si stanovit cíle, kterých chceme během akce dosáhnout, dále výchovné cíle – kam chceme posunout jednotlivé složky osobnosti a vzdělávací cíle – co nového by si děti měly osvojit a naučit se.

- rozvíjení jedincova osobního růstu, začlenění do kolektivu (nová přátelství), výchova
- k samostatnosti, toleranci, sebeobsluze, porozumění
- vytváření vhodného prostředí pro tvorbu
- zvládnutí komunikačních dovedností ve vztahu ke svým vrstevníkům i k dospělým
- využívání nových technik a způsobů ve výtvarné činnosti
- seberealizace, sebezprezentece, jednání s druhými lidmi

Vlastní náplň činnosti přispívá k dosažení cíle, chtěli bychom zlepšit vztah dětí k přírodě, předat a upevnit vědomosti o území, v kterém tábor probíhá. Výchovný cíl formuluje citovou i rozumovou složku, dále fyzickou i sociální – děti se učí spolupracovat, učí se zodpovědnosti při plnění určitých úkolů. Vzdělávací cíl: děti se naučí něco z historie, o hmotné kultuře v regionu, při získávání poznatků mohou komunikovat s lidmi a získávat tak další sociální dovednosti.

2.6. Reflexe

2.6.1. Příměstský tábor

Reflexe na příměstském táboře probíhala každý den, společně v kruhu jsme hodnotili práce, které děti vytvořily, každý se k tomu vyjádřil, řekl, co ho těšilo, co mu naopak nešlo. Líbilo se jim, že si mohly pomáhat, poradit a nemusely pospíchat, mohly nechat rozdělanou práci a dokončit ji během poledního klidu. Ze zdařilých prací dělaly každý den výstavku prací na chodbě DDM pro rodiče a prarodiče, kteří je po skončení dne vyzvedávali. Ti je rovnou chválili a obdivovali práce i dalších dětí.

¹² IDM, *Tábory a jiné zotavovací akce, průvodce jejich přípravou*, str. 36.

2.6.2. Pobytový tábor

Letní malířský kurz se nám vydařil, dětem i dospělým se líbilo, utužili jsme přátelské vazby, radovali se ze společné tvorby, všichni jsme si odvezli plno krásných zážitků a vlastnoručních výrobků. Byli jsme kreativní, kamarádští, vařili nám výborně. Děti se naučily být trochu víc samostatné a sebeobslužné. Bodovací soutěž, která vyvrcholila malováním na obličej a na tělo, měla již druhým rokem velký úspěch.

Jediná chyba na kráse byly mobilní telefony, rodiče a ostatní příbuzní děti neustále, byť v dobrém úmyslu, vyrušovali a pak také rozesmutňovali. Na příštím pobytový tábor bych chtěla stanovit jasná pravidla, kdy budou rodiče moci s dětmi mluvit – př. určit dobu od do v poledním klidu nebo večer. Mně to přineslo již po několikáté radost z práce, která mě baví a důkaz toho, že přátelství a pohoda patří mezi nejdůležitější lidské hodnoty. Jezdím na tábory od svých devíti let, nejprve jako dítě, pak praktikantka a vedoucí. Od doby, co pracuji v DDM, každoročně pořádám malířské kurzy a jsem ráda, že se těší velké oblibě.

2.7. Činnosti a rozpis výtvarných a rukodělných činností

Oba dva tábory s výtvarnou tematikou se zabývají především výtvarnou a rukodělnou činností, i když se tu neopomijí ani rekreační, přírodovědná a sportovní činnost. Kromě klasické kresby a malby si tu děti mají možnost vyzkoušet různé výtvarné techniky. Na každý den byly zařazeny vždy alespoň dvě. Ty popisuji níže. Kromě popsanych technik se děti seznámily i s některými řemesly, zvláště se jim líbilo drátkování. Pomocí včelařského drátu si vytvořily kytičku a nevěřily, co to dá práce. Byly překvapené, jak se drátek snadno zláme, naučily se ho rovnat a byly celkem trpělivé. Mydlářství a svíčkařství si měly možnost vyzkoušet vlastníma rukama. Vykrojily si barevná voňavá mýdla, pomocí formiček. Dále si pomocí vosků výtvarně zkrášlily svíčku. Z koupelnových solí si vytvořily pro rodiče dárkové balíčky. S dřevem a jeho zpracováním jsme se seznámili na výstavě Království skřítků. V lese pak děti postavily skřítkům chaloupky a chýše, dokonce vytvořily i samotné skřítky, pojmenovaly je a hrály si s nimi. Při práci se dřevem děti zkusily oživit vařečky, udělaly z nich loutky, od kuchtíčků, panenek, až po zvířátka. Z tradičních materiálů se děti seznámily s ovčím rounem, z kterého se spřádá vlna, my jsme se však pustili do výroby šperků a „elfek“ – vil.

2.7.1. Činnosti

- Esteticko-výchovné činnosti formulují vztah dětí k estetickým hodnotám, rozvíjejí představivost, kreativitu, podporují emocionální složku osobnosti. Když děti seznamujeme

s tradicemi a řemesly, podporujeme jejich trvání a předávání.

Příměstský tábor:

- 1) V Plzni je mnoho domů ozdobených Mikolášem Alšem a jeho spolupracovníky. Pěší procházka borskou částí Plzně - dům s malbou sv. Jiří s drakem.
- 2) Návštěva svíčkárny a mýdlárny v Liticích, prohlídka zříceniny hradu Litice s vyhlídkou na borskou trestnici a na hrad Radyně.
- 3) Prohlídka plzeňského náměstí Republiky s gotickým kostelem sv. Bartoloměje. V oltářní části kostela sv. Bartoloměje je boží hrob s tepanou mříží, každý hrot mříže končí hlavou andělíčka, jeden je zvlášť oblýskaný. Vztahuje se k němu pověst, že když se na něj sáhneš a budeš si něco přát, vyplní se ti to. Náměstí zdobí tři zlaté moderní kašny, představující prvky z městského znaku – anděla, velblouda a chrta.

Pobytový tábor:

- 1) Návštěva a prohlídka kostela Panny Marie Pomocné z Hvězdy, kostel byl vybudován v barokním stylu v letech 1729 – 32. Mezi jeho zvláštnosti patří půdorys šesticípé hvězdy a dvě cibulové kopule s hvězdou. Uvnitř je na oltáři obraz – kopie obrazu Madony s dítětem od Lucase Cranacha
- 2) Procházka Křížovou cestou a prohlídka kaple sv. Anny pod Belvedérem
- 3) Návštěva výstavy Karla Tittla, nejznámějšího šumavského řezbáře, Království skřítků. Skřítek Pivníček je dobrým duchem pivovaru Belveder.

- Výtvarné a rukodělné činnosti

- kresba a malba
- frotáž
- malba na hedvábí
- ubrousková technika
- savování a malování triček
- výroba šperků z korálků, FIMO hmoty, bužírek, ovčího rouna
- práce se dřevem – vařečky, stavba chaloupek pro skřítky z přírodního materiálu
- malování na obličej, na tělo – bodypainting

- Přírodovědná zájmová činnost pěstuje vztah k přírodnímu prostředí a dává základy k jeho ochraně.

- pozorování přírody

- určování rostlin a zvířat
 - pobyt na čerstvém vzduchu
 - tvorba v plenéru
- Tělovýchova a sport, turistka přispívají k rozvoji fyzické zdatnosti, k sebezpoznání při výchově k toleranci a smyslu pro fair play.
sportovní hry – florbal, košíková, stolní tenis, soutěživé hry, běh v terénu, koupání

2.7.2. Rozpis činností

2.7.2.1. Příměstský tábor

1. Malba krajiny

Časová dotace: cca 90 minut

Pomůcky:

malířské plátno, akrylové barvy, štětce, nádobku na vodu, hadřík, popř. stojan

Cíl:

Naučit děti vnímat barvy krajiny, zahledět se do barev přírody. Nevidět jen hnědou barvu kmene stromu a zelenou barvu koruny, ale vidět i ty ostatní barvy, žlutou, fialovou, růžovou, modrou, oranžovou. Tak samozřejmě se všim na co koukají. Aby se naučily koukat, jak je to ve skutečnosti, ne jen opakovat barvy, které mají naučené – zelená tráva, modré nebe, žluté slunce, bílý sníh.

Seznámení s malbou na malířské plátno.

Motivace:

Ukázky obrázků z výstavy Blanky Matragi Motýlí křídla v Praze a také fotografie z předešlých výtvarných táborů a kurzů.

Průběh:

Nejprve si každý musí projít část přírody, kde bude se malovat. Najde si „své“ místečko, kde se mu líbí pohled na krajinu. Připraví si pomůcky, začne. Rozvrhne si obraz na plátno, např. štětcem s hodně naředěnou žlutou akrylovou barvou, místo předkreslení a rozvrhnutí tužkou. Zadívá se do krajiny a najít všechny barvy co tam jsou, míchat barvy, nebát se je použít, kombinovat je.

Reflexe:

Na zahradě DDM jsme podél zdi vystavily hotové krajiny, abychom si je mohli společně prohlédnout a okomentovat. Každý mohl vyjádřit svůj názor nebo pocit, který měl při tvorbě nebo jak na něj obraz kamaráda působí. Z obrazů vznikla pěkná výstava.

viz. 5.1. Příloha

2. Výroba šperků z FIMO hmoty

Časová dotace: cca 75 minut

Pomůcky:

FIMO hmota, nůž, igelit, váleček, extrudér, komponenty na náušnice a šperky, pečící papír, plech, horkovzdušná trouba, průhledný lak na nehty nebo speciální lak na FIMO hmotu

Cíl:

Naučit děti nové výtvarné technice. Vysvětlit jim určitý postup práce.

Motivace:

Ukázka šperků z pobytového tábora a prohlídka námětů z knih.

Důležité je, že s FIMO hmotou by neměly pracovat děti mladší 8 let, jelikož je jedovatá. Nesmí se u ní konzumovat, a je důležité pečlivě si mít ruce.

Průběh:

Nejprve si musíme vybrat barvy FIMO hmoty, se kterými budeme pracovat, dále si je musíme rozpracovat a zahřát v dlaních. Z každé barvy si vyvalíme pomocí válečku pláty. Vykrajujeme z plátů kolečka, pomocí vykrajovátko o průměru podobném, jako má extrudér. Pak je skládáme na sebe. Barvy můžeme skládat pravidelně nebo chaoticky za sebou, aby nám vznikl pěkný váleček. Ten pak ještě trošku zmačkáme, aby držel pěkně u sebe, a mírně zaválíme. Váleček se musí vejít do těla extrudéru, na konec našroubujeme čtvercový nástavec a klíčkou budeme šroubovat, tak dlouho, dokud se neprotlačí veškerý materiál. Vznikne nám dlouhý hranolek, který rozdělíme na stejně dlouhé části, mělo by vyjít cca 9 částí. V řezu je krásně vidět, jak se v hranolku mění vzor. Naskládáme je na sebe tak, aby nám vznikl jeden větší hranolek, který ještě sklíčkem přitlačíme k sobě. Z hranolu, pak krájíme plátky, které poskládáme vedle sebe, přikryjeme je fólií nebo igelitem, vyválíme¹³ a můžeme si vykrajovat různé náušničky, náhrdelníky, vyrábět prstýnky a mnoho dalších doplňků. Když máme hotovo, připevníme k výrobkům očka, vytvoříme dírky, položíme na plech, vložíme do trouby na 110 °C přesně na 30 minut. To je velmi důležité, aby se nám FIMO hmota nespálila. Po upečení necháme vychladnout, zkompletujeme s háčky, šňůrkami a zapínáním, postříkáme speciálním lakem a máme hotovo.

Reflexe:

Děti zhodnotily, jak se jim pracovalo s FIMO hmotou, byly překvapené, že je práce jednodušší než práce s modelínou nebo s keramickou hlinou. Drobounké přívěšky na telefon a šperky jim byly odměnou za jejich snažení.

viz. 5.2. Příloha

¹³ BRÝDOVÁ, M., *Hrátky z FIMO hmotou*, str. 64 – 66.

3. Frotáž

Časová dotace: cca 85 minut

Pomůcky:

papíry, křídly, přírodní uhel, rudka, přírodniny

Cíl:

Naučit se novou techniku a společnými silami vytvořit projekt STROM. Spolupráce ve skupině.

Motivace:

Ochrana přírody pro současnou a budoucí generaci.

Průběh:

Společná procházka parkem, určování druhů stromů, sběr přírodnin, ukázka frotáže listu a kůry stromu. Rozlosování dětí do skupin, podle barevných čtverečků, rozdání pomůcek, zadání úkolů.

Pak už následovala vlastní práce dětí.

Reflexe:

Dětem se práce líbila, byla rychlá, za chvíli měly mnoho obrázků, které porovnávaly, prohlížely a hodnotily.

viz. 5.3. Příloha

2.7.2.2. Pobytový tábor

1. Malba na hedvábí

Časová dotace: 90 minut

Pomůcky:

Hedvábí – potažené rámečky, okýnka, barvy, kontury, štětce, papír, tužka, mořská sůl, fén na vlasy

Cíl:

Naučit děti, nabídnout jim novou výtvarnou techniku, se kterou se někteří setkávají poprvé v životě.

Vytvořit originální malby na hedvábí.

Motivace:

Vytvoříte si svoji vlastní malbu na hedvábí, kterou si můžete doma vystavit nebo ji někomu ze svých blízkých darovat. Nakreslete si svůj návrh na papír, který pak přenesete na hedvábí a vytvoříte si originální výrobek.

Hedvábí – potažené rámečky, okýnka, barvy, kontury, štětce, papír, tužka, mořská sůl, fén na vlasy

Průběh:

Nejprve si každý musí rozmyslet, co si chce namalovat na svůj hedvábný rámeček ve tvaru kolečka.

Na papír si nakreslí návrh tak velký, aby se vešel do rámečku. Poté si konturou překreslí návrh na

hedvábí a nechá zaschnout. Pomocí speciálních barev na hedvábí, ředěnými vodou si vymaluje obrázek. Mokrý barvy se mohou posypat mořskou solí, po zaschnutí vznikne na hedvábí krásná mozaika. Hotové výrobky se nechají uschnout nebo se mohou vysušit fénem na vlasy.

Reflexe:

Dětem se tato činnost líbila, ovšem někdy byly zklamány, když se jim nepovedlo kreslit konturou, přesně tak jak chtěly (rovnou, plynulou čarou), nebo když se jim barvy malinko propily, tam kam neměly. Na konec však byly všechny spokojeny, že každý má svůj vlastní výrobek.

viz. 5.4. Příloha

2. Savování a malování triček

Časová dotace: 90 minut + 90 minut poledního klidu

Pomůcky:

Savo, rozprašovač, igelit, karton, papír, tužka, nůžky, kolíčky na prádlo, tričko, barvy na textil

Cíl:

Vytvořit si originální tričko, procvičit si představivost při kreslení návrhu na čtvrtku, aby se rozhodly, co musí vystříhnout, a co jim vznikne na tričku. Pečlivost ve stříhání.

Motivace:

Vyrobíme si každý svoje tričko, které nikde neprodávají, a které nikdo na světě nemá. Může být přesně podle tebe, jak tobě se bude líbit.

Průběh:

Každý účastník si nakreslí svůj návrh na tričko, poté vystříhne podle toho, co chce, aby se mu vysavovalo (obrys, vnějšek). Jakmile má návrh hotový, vezme si tričko, do kterého vloží karton s igelitem, aby se savo nepropilo i na jiná místa, než má. Nastaví se návrh na tričko (je lepší kreslit návrh na tapetu, místo na papír, tapeta se na tričko přilepí) a postříká jej rozprašovačem, ve kterém je smíchané savo s vodou, v poměru 2:1. Po nastříkání se musí tričko nechat uschnout, a pak se může domalovat barvami na textil či fixami. Tričko se může klidně prát v pračce.

Reflexe:

Děti byly nadšené ze svých nových triček. I těm, kterým se tam něco nepovedlo, savo jim udělalo skvrnu, jinde než chtěly, nakonec nebyly smutné, neboť si trička dokreslily speciálními fixami na oblečení.

viz. 5.5. Příloha

3. Ubrousková technika

Časová dotace: 90 minut

Pomůcky:

Květináče, kameny, dlaždičky, ubrousky se vzorem, lepidlo herkules, popř. nůžky, temperové barvy, latex bílý, štětec

Cíl:

Vyzkoušet si novou techniku. Potrénovat si pečlivost, trpělivost.

Motivace:

Jaké má maminka nebo babička doma květináče? Hnědé, jednobarevné? Tak jim vyrobíme květináč barevný, hravý, krásný, atraktivní. Co vy na to? Uděláme jim radost, naprosto novým květináčem, který vyrobíte vy samy?

Průběh:

Nejdříve si každý musí zvolit, co bude dělat – květináč, kámen, dlaždička, není-li určeno jinak. Pak si vybere ubrousek s motivem, který se mu líbí. Ubrousek si rozloží, rozloží od sebe tři vrstvy a nechá si tu nejvrchnější z nich, na které je motiv. Ten se snaží opatrně vytrhat, aby motiv nepoškodil. Může se i vystříhnout nůžkami, ale pro další práci lépe vypadá, když je obrázek vytrhaný. Jakmile jsme hotovi s ubrouskem, vezmeme si např. květináč, na něj si vyzkoušíme, kam obrázek z ubrousku umístíme (můžeme mít více obrázků, záleží na velikosti motivu, velikosti květináče), to místo si natřeme bílým latexem (barvy na ubrousku lépe vyniknou), počkáme, až zaschne. Poté natřeme herkulesem, přiložíme ubrousek a od prostředku směrem do stran roztíráme lepidlo po ubrousku, aby nám krásně přilnulo na květináč. Když máme hotovo, můžeme dát ještě jednu vrstvu lepidla. Počkáme, až výrobek zaschne a domalujeme jej temperovými barvami.

Reflexe:

Tato činnost patří mezi jednu z nejoblíbenějších. Děti zjistily, že ubrouskovou technikou mohou zkrášlit spousty obyčejných, nudných nebo i starých věcí, které se jim nelíbí a s novým vzorem, motivem dostane každá věc, předmět úplně jiné rozměry.

viz. 5.6. Příloha

2.8. Animace

Animace je proces, při kterém dochází ke kontaktu s výtvarným dílem nebo architekturou, které má účastníky vést prostřednictvím zážitku k získávání nových zkušeností a k možnostem bohatšího poznání. Animace přidává, na rozdíl od přednášky nebo besedy, které jsou hlavně postaveny na mluveném slově, teoretických poznatcích a pozorování výtvarného díla nebo architektury, prvek praktické činnosti, jenž je nenahraditelný a účinný. Praktická činnost může podstatně více než jen pouhé vnímání díky zraku při kontaktu s výtvarným dílem či architekturou aktivovat i vnímání

dalšími smysly. V současné době využívá výtvarné umění často vedle vizuálního vnímání, také zvuku, nabízí hmatové vnímání a už se setkáváme také s tím, že aktivizuje i čich.¹⁴

Slovo „Animace“ zdomácnělo v románských jazycích. Jeho původ najdeme v latinském výrazu „anima“, česky – duše. Animovat tedy chápeme jako oduševňovat, neboli „dávat duši“, neboť slovo „duše“ je jako ekvivalent slova „život“. Proto se slovo „animace“ překládá jako oživení, probuzení, nadšení, naplnění životem nebo duchem.¹⁵

Pan Kaplánek ve své knize popisuje slovo duch: *„Duch byl ve starověkém Orientě synonymem života, což vycházelo z představy, že se neživá materie stává živou teprve tehdy, když jí je vdechnuta nová kvalita – duch. Tuto představu můžeme objevit například v řecké báji o Prométheovi, ale také v biblickém příběhu o stvoření člověka, v němž Bůh, dárce života, vdechuje člověku v chřípí „dech života“ (hebr. nišmat chajjim, srov. Gn 2, 7), a tak se člověk stává živou bytostí. Výrazem „duch“ (nebo „dech“) se tedy vyjadřuje jakási „oživující kvalita“, něco, co je vdechnuté a samo dýchá, a tak se stává nositelem života.“¹⁶*

Chápání animace jako „naplněním duchem“, znamená oživení v hlubším slova smyslu, nejde jen o aktivitu oživení nebo probuzení, ale jde o uvolnění projevů člověka, které svědčí o jeho kreativitě a jeho vitalitě a o vůli sledovat určité hodnoty a cíle.

Kritéria

Mezi základní kritéria animace samozřejmě patří: typ výstavy, tematický záměr, cíl animace. Postup si animátor volí podle toho, zda se bude zabývat všemi výtvarnými díly nebo jinou tvorbou, nebo jen některými nebo pouze jedním. Dalšími kritérii jsou: věk, profesní a sociální struktura skupiny účastníků, prostorové a technické podmínky, čas trvání animace. Také nesmím opomenout individuální dispozice animátora.

Cíle animace

„Prvořadým úkolem je probuzení zájmu o umění, tedy hledání spojovacích „přístupových“ cest, které budou adekvátní věkovému stupni dětí a které přesvědčivě ukážou, že umění může být stejně zajímavé či vzrušující jako jiné druhy činností. Prostřednictvím poutavých detailů pak umění nabízí citový zážitek a otevírá prostor pro osvojování informací o vývojových dějinách umění a o nacházení souvislostí ve vertikální i horizontální ose dějin. Čtvrtým dílem pak je rozvíjení i procvičování schopnosti „číst“ hodnoty a významy uměleckého sdělení a prostřednictvím

¹⁴ HORÁČEK, R., *Galerijní animace a zprostředkování umění*, str. 72.

¹⁵ KAPLÁNEK, M., *Animace*, str. 13.

¹⁶ KAPLÁNEK, M., *Animace*, str. 13.

interpretace výtvarného díla hledat v konfrontaci s umělcovým postojem svůj vlastní názor. Podstatnou součástí animace jsou také tvůrčí a interpretační procesy, které sice vycházejí ze sledovaného výtvarného díla, ale jeho prostřednictvím vedou také k sebepoznání účastníků. Umělecká výchova v podobě animací by teda měla upoutat pozornost k uměleckému dílu, ukázat jeho postavení v dějinách umění, objevovat vztah uměleckého sdělení k soudobému vnímání světa a prostřednictvím umění by také měla aktivizovat osobnostní tvůrčí schopnosti i sociální vztahy mezi účastníky. K těmto základním, byť malým cílům, je možné dojít jen při spojení úsilí školy, rodičů a veřejných institucí.“¹⁷

2.8.1. Animace příklady

2.8.1.1. Stříbrská renesanční radnice

Časová dotace: 45 min výklad + prohlídka radnice

45 min aktivita

Pomůcky: skici radnice bez sgrafit, pastelky, tuš, fixy

Motivace, historie:

Dnes si představíme stavbu, která město proslavila. Je to bezesporu zdejší renesanční radnice. Rozsáhlá stavba se třemi štíty byla postavena v průběhu 16. století. Renesanční část budovy zaujímá místo dvou měšťanských domů. Vstupní část dostala dnešní podobu po požáru stavby v roce 1588. Podle posledních zjištění byl autorem přestavby Albrecht Vlach Gryson, autor také renesanční radnice v Plzni. Až v 19. století byly zadní části objektu výrazně upraveny a rozšířeny, také byla provedena rekonstrukce fasády a sgrafit dle návrhu profesora V. Schwerdtnera. Figurální sgrafita představují údajné založení města Soběslavem I. v roce 1131, hájení města proti křižákům v roce 1427 a alegorii Spravedlnosti. Poslední velkou rekonstrukcí prošla radnice společně s altánem z 18. století, který stojí hned vedle, v letech 1990 – 1997. Nyní objekt slouží průvodnímu využití, a to správě města. Zajímavostí je, že naše radnice je jednou z nejkrásnějších radnicí v ČR. To dokazuje i atlas České republiky, kde je naše radnice jako př. renesančních radnic u nás. Ale to se dozvíte až v 8. třídě, až tyto atlasy budete používat v hodinách dějepisu. Přiblížíme si situování radnice na náměstí, dnes Masarykově. Radnice je **protipólem minoritského kláštera** i s ruinami kostela sv. Máří Magdalény na východní straně, který symbolizoval moc církve - moc duchovní. Na západní je radnice – moc světská. K jižní straně radnice přiléhá **zahrada**, oddělená od Husovy ulice plnou zdí.

¹⁷ HORÁČEK, R., *Galerijní animace a zprostředkování umění*, str. 72.

Sem můžeme vejít, sednout si v létě na lavičky okolo vodotrysku. Za námi je část radnice, kde se nachází archiv. V čele této zahrady při náměstí je situován **barokní pavilón**, který svým drobným měřítkem je vynikajícím kompozičním doplňkem radnice, kterou žádoucně monumentuje – zveličuje. I tento pavilón byl opraven současně s radnicí a do nedávna tam bylo informační středisko města Stříbra. Když budeme s dětmi uvnitř radnice v prvním poschodí, domluvíme si vstup do kanceláře místostarostů. Paní sekretářka nám odemkne a jsme v předsíni. Odtud vedou troje dveře: do slavnostního sálu s balkónem, tam chodí veřejnost pravidelně při slavnostních příležitostech, jak je v názvu sálu. Dalšími dveřmi bychom došli do kanceláře starosty města. Zde musíme být objednáni k návštěvě. Střední dveře mají ten zajímavý nápis: IUSTITIA ANTE KARITATE, protože byla **siní soudní**- právo nade vše, to je ten správný citát pro radnici, kdy právo má přednost před vlastním prospěchem. Dnes uvnitř pracují místostarostové. Hned proti dveřím je ta zajímavá kresba bohyně Spravedlnosti s otevřenýma očima v zářivých barvách, růžová suknice a modrá halena. Jako každá tato bohyně drží v ruce váhy, ale meč už má zvednutý k potrestání provinilce.

Ta bohyně venku na sgrafitech má oči zavázané, meč svěšený.¹⁸

Aktivita

Děti dostanou předtištěnou radnici na A4 a jejím úkolem bude vyzdobit radnici tak, jak by chtěly, aby vypadala dnes – jak by ji vyzdobily ony jako architekti.

Reflexe

Sedneme si do kroužku, každý si před sebe dá svůj obrázek. Postupně si budeme říkat, jak se komu zadaná aktivita líbila, proč si vybrali zrovna takový motiv, zda byla pro ně práce těžká.

viz. 5.7. Příloha

2.8.1.2. Starý most s věží - mostní branka

Časová dotace: 45 min výklad + prohlídka

45 min aktivita

Pomůcky: keramická hlína, špachtle, plátno, voda

Cíl:

Seznámit děti s další výtvarnou technikou a to s modelováním z keramické hlíny, přiblížit jim historii Stříbrska.

Motivace, historie:

Via Karolina neboli Zlatá stezka, tak je nazývaná středověká cesta z Prahy do Norimberka. Vedla

¹⁸ CVRK, M., *Historický věstník Stříbrska* 3, str. 31.

městem Stříbrem. Jméno nese po českém králi a římském císaři Karlu IV., který se snažil zemi přizpůsobit a otevřít mezinárodnímu obchodu. Právě na této cestě byl vybudován most, jenž se dožil našich let. Téměř 400 let byl jediným stříbrským mostem. Do roku 1954 mohla mostem projíždět auta, pak zde byl postaven nový most, který si nese název most Míru. Most Míru byl otevřen 19. listopadu 1954 a je součástí pozdějšího obchvatu kolem města. U úpatí starého mostu se na skále nachází artefakt, kterému se říká milník, ty jsou rosety na cestě Via Karolina. Ve Stříbře se nachází pouze jediný a je věnován Jakoubkovi ze Stříbra, stříbrskému nejslavnějšímu obyvateli, uctívanému už přes 600 let. Jakoubek ze Stříbra byl filozofem v dobách husitských. Zavedl přijímání z kalicha, neboli pod obojí způsobou. Později se stal kalich symbolem husitství, husitští bojovníci jej měli na štítech, korouhvích, pavézách. Celý milník připomínající husitskou pavézu neboli štít, tak ztvárnil výtvarník Jaroslav Šindelář tento milník, na něm vytvořil dvě ruce, jedna drží kalich a druhá hostii. Pod mostem protéká řeka Mže v prudkém pravoúhlém ohybu. Nejstarší řeka v české kotlině, neustále a bezelstně zobrazuje most a věž na něm. Na levé straně mostu se nachází socha Jana Nepomuckého. Roku 2005 byla zde slavnostně odhalena a vysvěcena kopie. Roku 1721 sochu nechal vytvořit vážený občan Stříbra, doktor medicíny Jan František Curtius. Po stranách Jana Nepomuckého stály na podstavcích i jiné sochy. Byli to andělé, držící v rukou oválné kartuše s latinským nápisem – Andělům svým přikázal, aby tě sřežili na cestách tvých. Andělé od Jana Nepomuckého se ztratili během bouřlivých poválečných dob, ještě v roce 1952 zde andělé byli. Názory, kam andělé přišli, jsou různé. Ani v nejstarších české historické knize z roku 1908 s názvem Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese stříbrském od autorů Jaroslava Kampera a Zdeňka Wirtha, není fotografie. Pan Miroslav Cvrk v knížce Historický věstník Stříbrska 3 uvádí obrázek, jak by mohlo sousoší s anděly vypadat, kdyby andělé na mostě opět byli. Mostní věž, která zdobí náš most, je, dá se říci, raritou, neboť mostní věž je jen na Karlově mostě v Praze ze strany malostranské i staroměstské, a pak je u nás ve Stříbře.

Morový sloup na náměstí:

Viktor Kovařík zpochybňuje, že pravým autorem soch je Lazar Widemann, a tvrdí, že se jedná o práci z dílny jeho otce Kristiána Widemanna, autora mariánského sloupu v Plzni na náměstí republiky s replikou gotické madony na vrcholu. Na mostní věži se nachází jednoduchý nápis barvou CLARENGE 12'7'' K němu se při svých návštěvách ve městě po roce 1989 hlásil hrdě příslušník US Army Clyde Kessen, který se také účastnil osvobození Stříbra 5. května roku 1945 na konci 2. světové války. Nápis CLARENGE znamená průjezdnost mostu. Tímto starým mostem jako jedinou cestou do města Stříbra přijela americká armáda a nápis ji měl informovat, zda projedou.

Další nápis se nachází mezi dvěma okénky v patře věže. Hlásá, že základ k věži byl položen roku 1555 a dokončena v roce 1560. Je napsán jazykem 16. století a také pravopisem, kterým se tehdy

čeština psala.

Most a věž jako jedinečné památky byly v minulosti mnohokrát opravovány. V 21. století si most s věží vyžádal investici 15 miliónů korun. Starý kamenný most přes řeku Mži se stal svou mostní věží symbolem Stříbra. Malují ho malíři, fotografují fotografové a vyjímá se na nejrůznějších publikacích o našem městě.¹⁹

Aktivita

Děti mají za úkol z keramické hlíny vymodelovat starý most s věží společně se sousoším Jana Nepomuckého a dvou andělů, kteří už dnes na mostě nejsou.

Reflexe

Zajímavá práce s hlínou, uvědomění si materiálu a práce kameníků a sochařů.

viz. 5.8. Příloha

2.8.1.3. Křížová cesta

Časová dotace: 90 min vycházka + 90 min aktivita

Pomůcky: papír, tuš, pastelky, voda, štětce, kelímek

Cíl:

Zavést děti do dějin, přiblížit jim historii Ukřížování Ježíše Krista pomocí Křížové cesty.

Motivace, historie:

Motivacím jim byl poslech příběhu „Ukřížování“ z knihy Z růže kvítek vykvet nám.

Křížová cesta se 14 kapličkami, s obrazy Kristova utrpení vede na vrch Ronšperk. Na vrcholu se nachází dřevěný kříž. Kapličky dal vystavit občan města Stříbra Anton Bettiek ve 30. letech 19. století. Zorganizoval sbírku na vybudování křížové cesty. Tehdy byla postavena za 365 zlatých. Kapličky byly vystavěny podél cesty, která je dnes částečně zaniklá. Vysvěceny byly dne 17. září 1837. Tak vzniklo nové poutní místo s malovanými obrazy Kristova utrpení v blízkosti Stříbra. Nikde není uveden autor obrazů, technika malby ani další informace, které by nám přiblížily původní vzhled jednotlivých kapliček. V dalších letech, zvláště po vystěhování německého obyvatelstva zejména v roce 1945, už nebyla křížová cesta udržovaná. Kapličky vlivem počasí i vandalů hodně utrpěly a zchátraly. V roce 2010 se zrodil projekt na jejich záchranu díky vzniku občanského sdružení Ronšperk. Stavební obnova byla provedena v roce 2011 za finanční podpory z fondů EU a hlavně díky vratné půjčce od města Stříbra. Z výjevů z poslední cesty Ježíše Krista, jenž byl instalován podél cesty, se jich dochovalo dodnes pět a nyní jsou uchované v muzeu města, Stříbra. Současné obnovení Křížové cesty vychází z inspirace z dochovaných děl, nyní jsou však

¹⁹ CVRK, M., *Historický věstník Stříbrska* 3, str. 16 - 22.

vyrobeny moderními výtvarnými technologiemi s ohledem na odolnost proti povětrnostním vlivům i proti vandalismu, např. Proti „sprejerům“. Výjevy jsou namalovány a vypáleny akademikem Ivanem Komárkem ve spolupráci s keramikem Františkem Švancarem na keramických kachlích. Na obrazech je zobrazeno ukřižování Ježíše Krista. Farizeové a zákoníci vedou člověka, který byl odsouzen k smrti na kříži, k římskému vladaři Pilátu Pontskému. Žalovali, že Ježíš svým učením svádí a bouří lid proti císaři, zakazuje platit císaři daně a sám se prohlašuje za krále židovského. A to bylo provinění, které měl Pilát trestat smrtí. Ten nebyl tak pošetilý, aby takovému obvinění věřil. Dal si předvést Ježíše a zeptal se ho: „Ty tedy jsi král židovský?“ Ježíš odpověděl: „Království moje není z tohoto světa.“ Pilát odpověděl židům, že na něm neshledává žádnou vinu a poslal ho k Herodesovi. Herodes byl potěšen, smířil se s Pilátem, a byl rád, že se mohl seznámit s Ježíšem. Pilát nevěřil v bohy, ale věřil ve sny a vidění. Řekl: „Já jsem ho vyslyšel před vámi a nenalezl jsem na něm vůbec nic z toho, z čeho ho viníte. Ani Herodes na něm nenalezl viny.“ Tím židy veřejně obvinil jako soudce křivé a podvodné. Někdo Pilátovi připomněl, že zvykem o velikonočních svátcích je dát milost jednomu z vězňů, odsouzených k trestu smrti. Pilát dal vyvést nejhoršího lotra Barabáše, byl to nejen vrah a lupič, ale i škůdce židů. Postavili ho vedle Ježíše a zeptal se: „Kterého z těch dvou chcete, abych vám propustil? Barabáše, či Ježíše, který se nazývá Kristem?“ Všichni židé vzkřikli: „Barabáše!“ Pilát se ptal: „Co mám učiniti s Ježíšem?“ Všichni zuřivě křičeli: „Ukřižuj ho!“ Odpověděl: „Potrestám ho tedy a propustím.“ A poručil ho zbičovat. Odsouzený byl svlečen, přivázan ke sloupu s železnými kruhy a pak mrskán pruty, býkovci nebo řemeny, které byly opatřeny kovovými háčky. Bičování trvalo dlouho. Když ho odvázali, vysílením padl. Nenechali ho ležet, na hlavu mu dali trnový věnec, hodili mu plášť na ramena a vedli ho na hlavní nádvoří. Vedli ho kolem Marie, jeho matky, on ji uviděl a poznal, mluvit však nemohl. Byl odvečen do vedlejšího dvora, kde mu plášť svlékli, na hlavu místo královské koruny narazili trnový věnec a na ramena položili starý červený plášť místo pláště královského a do ruky místo žezla mu vložili třtinu. Pak před něho předstupovali a posměšně se mu klaněli, řkouce: „Zdráv buď, králi židovský!“ To všechno přinášelo pohanům a židům směšnou radost. Když nastala velká tlačenice, museli římsští vojáci židy odhánět. Pilát před ně předstoupil a pravil: „Nyní ho přivádím k vám, abyste viděli, že na něm nenalézám žádné viny.“ Obrácen k židům řekl: „Ejhle člověk!“ To byl poslední pokus, aby pohnul židy k slitování. Ale oni křičeli zuřivě: „Ukřižuj! Ukřižuj ho!“ Pilát se zlostně rozkřikl. „Vezměte si ho a ukřižujte si ho sami! Já na něm viny nenalézám.“ Židé křičeli: „My však máme zákon a podle toho zákona musí býti usmrcen, poněvadž se vydával za Syna Božího!“ Velekněží řekli: „Nemáme krále, jen císaře.“ Byla to nejhroznější a nejostudnější slova pro židovský národ, aby mohli ukřižovat Ježíše, zřekli se slavnostně a navždy své samostatnosti a prohlásili, že nechtějí jiného krále než císaře. Pilát věděl, že už nemá moc propustit Ježíše. Dal Barabášovi sejmout pouta, propustil ho na svobodu. Ježíše pak dal spoutat a vydal ho židům, kteří

se na něho hned vrhli. Pak byli přivedeni ještě dva lotři, aby byli též ukřižováni. Ježíš měl být ukřižován jako největší zločinec uprostřed nich, a proto mu také dali největší kříž. Na kříž byl přibit nápis JEŽÍŠ NAZARETSKÝ, KRÁL ŽIDOVSKÝ. Tím byl potupen celý židovský národ, protože si každý mohl přečíst, že římský vladař ukřižoval židům jejich krále. Aby to pak věděli nejen židé, ale i cizinci, pilát to dal napsat hebrejsky, latinsky a římsky.

Slovo žid se podle pravidel českého pravopisu vypracovaných Ústavem pro jazyk český AV ČR píše s malým počátečním písmenem. V etnickém slova smyslu se však v češtině používá velké počáteční písmeno. Autorka psala o Židech za okupace. Sami zakladatelé židovského státu Izrael podle zákona z roku 1950 je Židem ten, kdo se narodil židovské matce, nebo konverzí přijal judaismus. Proto soudím, že v roce 33 po Kristu se jedná o náboženství a příslušnost ke státu.²⁰

Aktivita

Společně s dětmi jsme prošli křížovou cestu a prohlédli všechna zastavení. Zastavili jsme se na vrcholu Ronšperku u dřevěného kříže, kde jsme v tichosti, každý sám procítil nevšední zážitek z čtrnácti obrazů. Cestou zpátky se děti ještě zastavovaly u jednotlivých kapliček s obrazy a povídaly si o nich. Ve škole pak kreslily obrázek Ukřižování.

Reflexe

Když měli všichni hotovo, obrázky jsme si společně prohlédli. Děti vyprávěly, co je nejvíce zaujalo, a co proto na obrázkách ztvárnily. Byla jsem velmi překvapena, jak je příběh o Ukřižování Ježíše Krista zaujal, a jak v tichosti vnímaly s údivem tento příběh. Práce byly velice zdařilé.

viz. 5.9. Příloha

²⁰ DURYCH, J., *Z růže kvítek vykvet nám*, str. 85 – 96.

3. Závěr

„K výchově ve volném čase patří pozitivní motivace, projevy sympatie, pochvaly, odměny, vyslovování důvěry, očekávání úspěchů, přítomnost kladných vzorů.“²¹

Ve volném čase probíhá učení ve všech druzích činností, u dětí je důležité v rámci sebeobslužných činností.

Myslím, že tábory jsou tím nejlepším, co mohou děti o prázdninách prožít. Ať už jde o pobytový tábor, příměstský, sportovní, počítačový nebo motivovaný výtvarnou činností. Děti poznávají nové kamarády, naváží nová přátelství, někdy i třeba tak silná, že jsou na celý život. Naučí se samostatnosti, ohleduplnosti, pomoci druhým, novým dovednostem a zkušenostem. Závěrem bych chtěla souhlasit s panem Čermákem, který napsal: *„A tak věřím, že i přes různé módní trendy takovéto typy táborů vydrží nejméně dalších sto let. Náplň se samozřejmě bude vyvíjet, možná přibude i víc zážitkových či adrenalinových programů, které se s rozvojem techniky i materiálů budou stávat bezpečnějšími a bezpečnějšími. Ale samotná podstata těchto táborů zůstane zachována. Život uprostřed přírody, hra a dobrodružství, pevná přátelství, která i po skončení táborů vydrží třeba i mnoho let. Vždyť tím nejhezčím, co děti můžou na táboře prožít, jsou zážitky a dobrodružství, na která budou vzpomínat po celý zbytek života.“²²*

Svou prací jsem chtěla přiblížit a také dokumentovat to, jak děti ze Stříbrska využívají svůj volný čas během letních prázdnin. Zdaleka není pravda, že je většina dětí tráví svůj volný čas u počítače, pasivně doma. Najde se ještě pořád „plno nadšenců“, kteří připravují pro děti zájmovou činnost a snaží se je vést k tomu, aby na vrchol svého žebříčku hodnot stavěly přátelství a lidské štěstí – kontakt a dovednosti, udržovaly a rozvíjely hodnoty, které nám tu přenechali naši předkové a ty zase dál předávaly dalším generacím. Okřídlené „smysluplné trávení volného času“ není jen jazykové klišé. Myslím, že když mladí vědí a jsou nejprve krok za krokem vedeni k tomu, jak se dívat, tvořit, vážit si práce druhých a zvláště svých předků, postupně to přijmou za své a to nejdůležitější opět to budou předávat dál, a tak půjdou ve šlépějích svých předků, budou si vážit života – uměleckých hodnot, budou se umět dívat a rozvíjet naše „kulturní dědictví“. Nemusíme se bát, že všichni mladí skončí apaticky v „kokonu“ – zakuklení ve své samotě, kam se uchylují od současného hektického stylu života. Záleží hodně na tom, kdo jim ukazuje cestu, kterou se mají dát

²¹ HÁJEK, B., HOFTBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času*, str. 130.

²² Dostupné, na: liborcermak.blog.idnes.cz/c/281491/Dalsich-nejmene-100-let-klasickyh-letnich-taboru.html.

dál a také na jejich volbě a rozumu. A ten mají, pokud budou trávit svůj volný čas se svými přáteli, na čerstvém vzduchu a při rozvíjení svých fyzických i psychických schopností na správném místě. Nemusíme se tedy obávat, že se naše cesta dostane do slepé uličky. Zdravý rozum bude vždy vědět kudy dál.

4. Použitá literatura

BYZTRICKÝ, V., RUBÁŠOVÁ, K., *Stříbro do roku 2000 aneb dějiny jednoho města*, Stříbro: Nadace Jakoubka ze Stříbra, 2000.

BRÝDOVÁ, M., *Hrátky z FIMO hmotou*, Brno: Computer, a. s., 2011, ISBN 978-80-251-3107-7.

CVRK, M., *Historický věstník Stříbrska 3, Kamenný most*, Brno: 2010.

DURYCH, J., *Z růže kvítek vykvet nám*, Brno: Blok, 1992, ISBN 80-7029-043-9.

HÁJEK, B., HOFTBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času*, Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-262-0030-7.

HORÁČEK, R., *Galerijní animace a zprostředkování umění*, BRNO: CERM, 1998, ISBN 80-7204-084-7.

KAPLÁNEK, M., *Animace*, Praha: Portál, 2013, ISBN 978-80-262-0565-4.

KAPLÁNEK, M., *Skripta*, 2011.

LÍBAL, D., *Historický věstník Stříbrska, Obnova historické radnice*, Nakladatelství Českého lesa, 1997, ISBN 80-86125-00-9.

liborcermak.blog.idnes.cz/c/281491/Dalsich-nejmene-100-let-klasickych-letnich-taboru.html.

IDM, *Tábory a jiné zotavovací akce, průvodce jejich přípravou*, Praha: IDM MŠMT, 2004, ISBN 80-86033-93-7.

5. Přílohy

5.1. Příloha – Malba krajiny

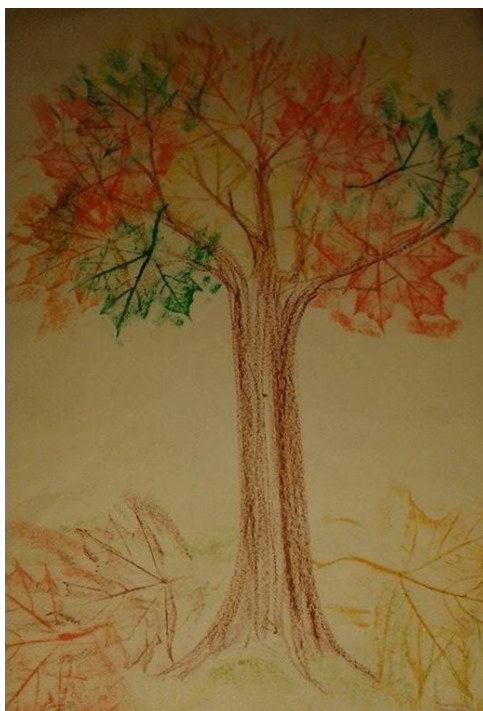

5.2. Příloha – FIMO hmota

5.3. Příloha – Frotáž

5.4. Příloha – Malba na hedvábí

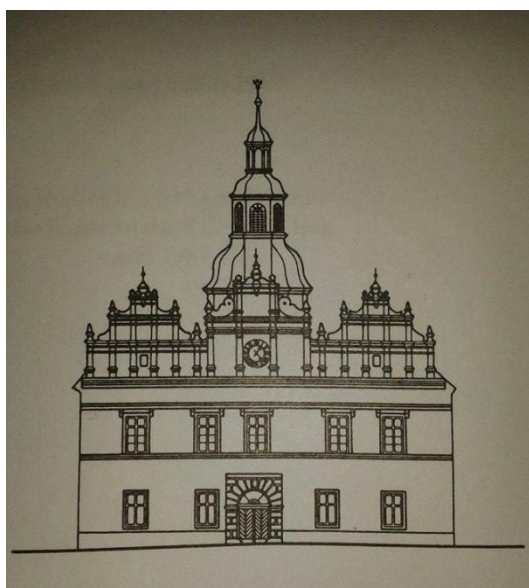
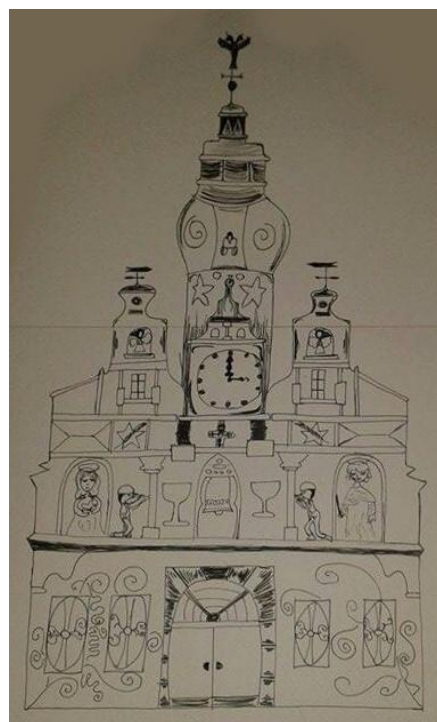
5.5. Příloha – Savování triček

5.6. Ubrousková technika

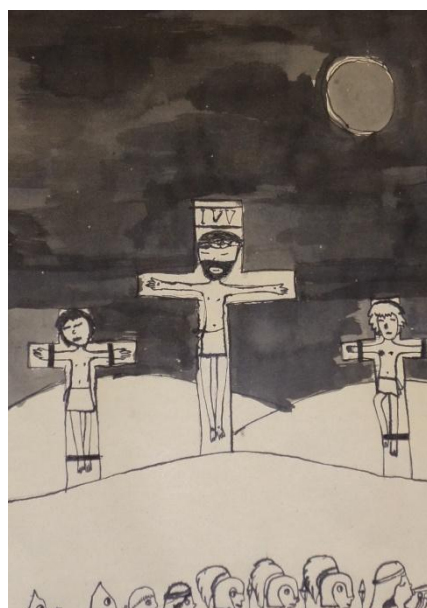
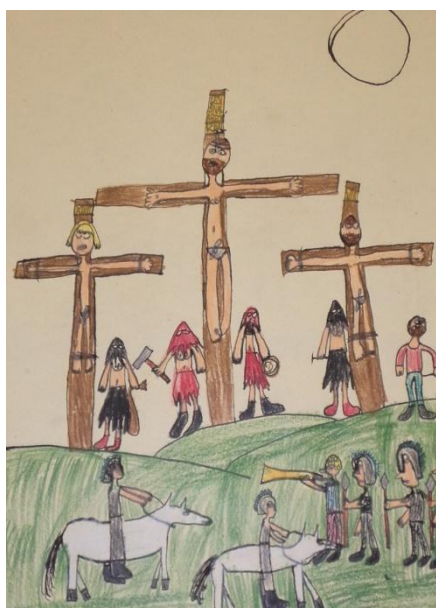
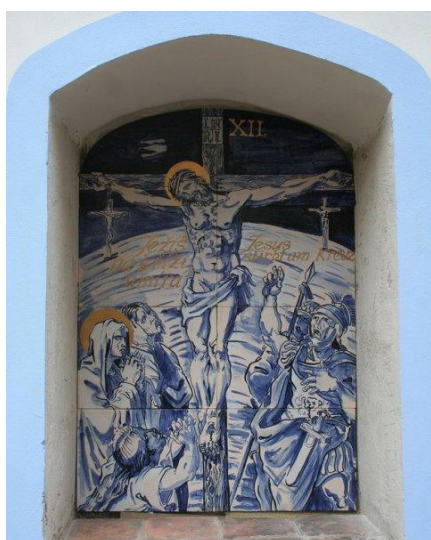
5.7. Příloha – Radnice

5.8. Příloha – Most s věží

5.9. Příloha – Křížová cesta

6. ABSTRAKT

MINAŘÍKOVÁ, M., *Tábory a kurzy motivované výtvarnou činností*, České Budějovice, 2015. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí bakalářské práce pan PhDr. Michal Filip, Ph.D.

Tábory a kurzy motivované výtvarnou činností

Anotace: Teoretická část práce se zabývá významem pojmu tábor, kurz, animace. Dále také malířskými tábory, jednorázovými výtvarnými kurzy na DDM, probíhající pravidelně každý měsíc. V praktické části práce se budu opírat o vlastní zkušenost z organizací aktivit, letních malířských kurzů, které jsou motivovány výtvarnou činností a jejich rozbor. Pomocí animací dětí si přiblížíme západočeské město Stříbro a jeho okolí i z historického hlediska. Pro svou práci jsem se nechala inspirovat knihami se stříbrnou historií, kterou jsem propojila výtvarnou činností.

Klíčová slova: výtvarná činnost, tábor, kurz, volný čas, motivace

Zásady pro vypracování: Ve své práci se zaměřím na činnost a průběh kurzů, táborů. Programy, nápady a průběhy těchto aktivit mohou dále sloužit jako inspirace při plánování volnočasových aktivit, táborů nebo kurzů.

7. ABSTRACT

Camps and courses motivated by art activities.

Annotation: The theoretical part deals with the meaning of the following concepts: camp, courses, animations, painting camps, one of art courses at DDM, which take place every month. The practical part will be based on my own experience with organizing activities, summer painting, courses, suburban camps and art courses. All of these are motivated with their art activities and their analysis. Together with the kid's animations, we are going to get closer to the Western town called Stříbro and its surroundings from a historical perspective. I was inspired by book about Stříbro and I also combined it with my art activity.

Key words: art activity, camp, course, free time, motivation

Principles for the elaboration: I am going to focus on activity and process of courses and camps. Programs, ideas and process of these activities can be useful for inspiration during planning leisure time activities, camps or courses.